

Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning läsåret 2018/19

Dokumentdatum: 2019-03-12

Diarienummer: 5.1.1–2019:46

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Lärare i samtliga skolformer	5
Antal lärare.....	5
Lärarnas utbildningsnivå.....	6
Lärarnas genomsnittliga verksamma år i yrket.....	18
Lärarnas åldersfördelning.....	19
Lärarnas könsfördelning	19
Modersmåslärare	21
Speciallärare och specialpedagoger.....	22
Annan pedagogisk personal	23
Lärarassistenter.....	23
Studiehandledare på modersmål	23
Rektorer	24
Studie- och yrkesvägledare	25
Statistikredovisningen på Skolverkets webbplats.....	26

Sammanfattning

Antalet lärare i skolväsendet, omräknat till heltidstjänster, fortsätter att öka. Mellan läsåren 2017/18 och 2018/19 har antalet lärare ökat från knappt 134 300 till 135 900 heltidstjänster. Lärarkåren har därmed ökat med drygt en procent vilket ligger i linje med hur mycket lärarkåren ökade mellan läsåren 2016/17 och 2017/18.

I förskoleklassen återfinns fortfarande högst andel lärare med legitimation med behörighet i minst ett av sina undervisningsämnen, närmare 85 procent. Även inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen är andelen behöriga lärare relativt hög. Inom grundskolan och gymnasieskolan saknar dock mer än åtta av tio lärare legitimation med behörighet för den skolform i vilken de undervisar.

Sedan läsåret 2017/18 har andelen lärare med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne ökat inom förskoleklassen, specialskolan, särskild utbildning för vuxna, kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt inom gymnasieskolan. Inom grundskolan, grund- och gymnasieskolan samt inom den kommunala vuxenutbildningen på såväl grundläggande som gymnasial nivå har däremot andelen behöriga lärare minskat.

Behörigheten är överlag högre bland lärare med kommunal huvudman än bland lärare med enskild huvudman. Skillnaden i behörighet mellan olika typer av huvudman är störst i förskoleklassen och gymnasieskolan.

I grundskolan är behörigheten generellt högre bland lärare som undervisar i de lägre årskurserna. Svenska, matematik samt idrott och hälsa är de tre ämnen som har den genomsnittligt högsta andelen behöriga lärare i grundskolan, medan spanska, teknik och svenska som andraspråk har den genomsnittligt lägsta andelen lärare med behörighet.

Andelen lärare i grundskolan med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne har minskat något jämfört med 2017/18. Inom ämnena svenska som andraspråk och teknik är andelen lärare med behörighet på ungefär samma nivå som föregående läsår. I alla övriga ämnen har utvecklingen varit negativ. Den största minskningen av andelen lärare med behörighet har skett i tyska följt av spanska och samhällskunskap.

I gymnasieskolan är över 85 procent av lärarna i historia, svenska, biologi, kemi, religionskunskap, samhällskunskap och engelska behöriga att undervisa i sina undervisningsämnen. De ämnen som har lägst andel behöriga lärare är svenska som andraspråk och teknik med 40 respektive 50 procent behöriga lärare. För majoriteten av undervisningsämnena har andelen behöriga lärare utvecklats i en positiv riktning sedan läsåret 2017/18, där svenska som andraspråk, biologi, spanska och musik utmärker sig. Den största minskningen av andelen lärare med behörighet har skett i psykologi.

Drygt 3 000 personer har en tjänst som lärarassistent läsåret 2018/19 vilket omräknat till heltidstjänster motsvarar knappt 2 100 personer. Jämfört med föregående läsår har antalet lärarassistenter ökat med 335 heltidstjänster, vilket motsvarar en ökning på nästan 20 procent.

Inledning

Uppgifterna om pedagogisk personal samlas in av Statistiska centralbyrån på Skolverkets uppdrag. Mätdatum är den 15 oktober 2018 och uppgifterna har samlats in från ca 7 800 skolenheter i Sverige. Materialet omfattar närmare 223 000 personer på individnivå. Uppgifter om lärarnas behörighet har hämtats från Skolverkets förskollärary- och lärarlegitimationsregister och omfattar alla lärare som har fått lärarlegitimation utfärdad till och med den 1 februari 2019. Uppgifter om lärarnas pedagogiska högskoleexamen har hämtats från Universitetskanslersämbetets register över examinerade och där ingår alla lärare som har tagit ut sin examen senast den 30 juni 2018.

Registret över pedagogisk personal innehåller individuppgifter om lärare, pedagogisk personal i förskoleklass och fritidshem, speciallärare, specialpedagoger, rektorer och övrig arbetsledning, studie- och yrkesvägledare, lärarassistenter, studiehandledare på modersmål samt annan pedagogisk personal inom skolväsendet. De skolformer som ingår i detta PM är förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Personal i fritidshem redovisas tillsammans med elevstatistiken den 16 april 2019. Vid jämförelser mellan skolformer bör man ha i åtanke att de är olika stora och att antalet lärare skiljer sig åt förhållandevis mycket. Antalet lärare i specialskolan är exempelvis endast 260, uttryckt i heltidstjänster, medan motsvarande antalet lärare i grundskolan är närmare 88 200.

Om inget annat anges så avser uppgifterna antalet tjänstgörande lärare omräknat till heltidstjänster. Uppgifterna för förskoleklassen är enbart jämförbara för de två senaste läsåren eftersom definitionerna ändrades från och med läsåret 2017/18.

Inom den kommunala vuxenutbildningen ingår från och med 2012 inte längre personal verksam vid externa utbildningsanordnare i måttet över antal heltidstjänster.

Måttet för lärartäthet, antal elever per lärare omräknat till heltidstjänster, kommer att publiceras under våren 2019 eftersom uppgifterna om antal elever läsåret 2018/19 finns tillgängliga först då.

Lärare i samtliga skolformer

I detta avsnitt redovisas lärarstatistiken tematiskt för samtliga skolformer.

- Antal tjänstgörande lärare/antal heltidstjänster
- Behörighet/pedagogisk högskoleexamen
- Erfarenhet
- Åldersfördelning
- Könsfördelning
- Modersmållärare
- Speciallärare/specialpedagoger

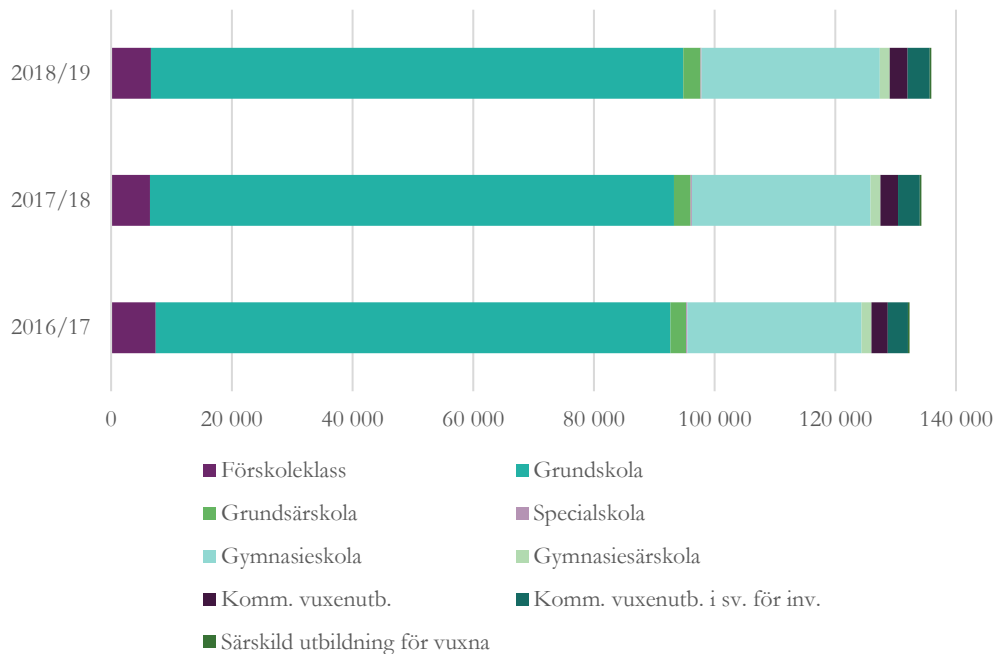
Antal lärare

Antalet lärare i skolväsendet, omräknat till heltidstjänster, fortsätter att öka. Mellan läsåren 2017/18 och 2018/19 har antalet lärare ökat från knappt 134 300 till 135 900 heltidstjänster. Procentuellt sett motsvarar det en ökning av lärarkåren med drygt en procent, vilket ligger i linje med lärarkårens tillväxt mellan läsåren 2016/17 och 2017/18.

En stor del av lärarna arbetar inom grundskolan. Läsåret 2018/19 arbetade närmare 88 200 lärare inom grundskolan, vilket motsvarar 65 procent av det totala antalet lärare inom skolväsendet. Drygt 29 500 arbetade inom gymnasieskolan, motsvarande cirka 22 procent av lärarkåren. Sedan läsåret 2017/18 har antalet lärare inom grundskolan ökat med drygt 1,5 procent, medan antalet lärare inom gymnasieskolan har minskat något.

Den största ökningen av antalet lärare har skett i grundsärskolan och i den kommunala vuxenutbildningen, där antalet lärare har ökat med närmare 4 procent. Antalet lärare inom specialskolan har däremot minskat med nästan 7 procent efter att kontinuerligt ha ökat under de senaste läsåren. Även antalet lärare inom särskild utbildning för vuxna har minskat något jämfört med läsåret 2017/18.

Diagram 1. Antal lärare (omräknat till heltidstjänster) i skola och vuxenutbildning läsåren 2016/17–2018/19

Hur stor andel av lärarna som är visstidsanställda varierar mellan skolformerna. Högst andel visstidsanställda lärare, 36 procent, återfinns inom specialskolan. Lägst andel visstidsanställda lärare återfinns inom särskild utbildning för vuxna samt grund- och gymnasiesärskola, 8 respektive 10 procent. Inom grundskolan och gymnasieskolan är omkring 14 procent av lärarna visstidsanställda. Jämfört med föregående läsår ligger andelen visstidsanställda lärare inom grundskolan på ungefär samma nivå, medan andelen visstidsanställda lärare inom gymnasieskolan har minskat med nästan en procentenhet.

Lärarnas utbildningsnivå

Skolverket redovisar två olika mått på lärarnas utbildning: andel lärare med legitimation och behörighet och andel lärare med pedagogisk högskoleexamen.

I statistiken över andel lärare med legitimation och behörighet ingår alla lärare som har fått lärarlegitimation utfärdad till och med den 1 februari 2019. I beräkningarna ingår endast lärare som undervisar i ämnen med legitimationskrav. Lärarkategorier som är undantagna från legitimationskravet, såsom lärare i modersmål och yrkesämnen eller lärare vid skolenheter som bedriver annan undervisning på engelska än språkundervisning samt lärare i Waldorfskolor, är inte inräknade.

Dessutom görs ytterligare avgränsningar när det gäller undervisningsämnen i gymnasieskolan.¹

Med måttet *lärare med pedagogisk högskoleexamen*² går det inte att utläsa om lärarna undervisar i ämnen, årskurser eller skolformer som motsvarar deras utbildning. Måttet är dock fortfarande relevant att redovisa parallellt med det nya legitimationsmåttet eftersom en behörighetsgivande lärar- eller förskollärarexamen är ett grundkrav för att kunna få en legitimation. Detta mått ger därmed en bild av hur många lärare som maximalt skulle kunna bli behöriga att undervisa i sina ämnen. Till skillnad från behörighetsmåttet, som började redovisas läsåret 2014/15, är det dessutom med detta mått möjligt att studera hur lärarnas och förskollärarnas utbildningsnivå har utvecklats över en längre tid.

Lärare med legitimation och behörighet

Andelen lärare med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne varierar mellan de olika skolformerna. I förskoleklassen återfinns fortfarande högst andel lärare med legitimation med behörighet i minst ett av sina undervisningsämnen, närmare 85 procent. Även inom gymnasieskolan är andelen behöriga lärare relativt hög, 81 procent, samt inom den kommunala vuxenutbildningen på såväl grundläggande som gymnasial nivå, 74 respektive 75 procent.

Inom grundsärskolan³ och gymnasiesärskolan saknar mer än åtta av tio lärare legitimation med behörighet för skolformen de undervisar i. Andelen lärare med legitimation och behörighet har dessutom minskat något inom grund- och gymnasiesärskolan jämfört med föregående läsår. Sedan läsåret 2017/18 har andelen lärare med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne haft en positiv utveckling inom förskoleklassen, specialskolan, särskild utbildning

¹ I gymnasieskolan finns det drygt 270 ämnen, varav 30 vanliga ämnen eller så kallade bilaga 4-ämnen, 40 så kallade vissa ämnen och drygt 200 yrkesämnen. Eftersom det är för många ämnen för att rapporteringen av pedagogisk personal ska vara hanterbar för gymnasieskolenheterna samlas endast ett urval av 21 så kallade bilaga 4-ämnen, som ingår i de flesta nationella program, in som enstaka ämnen till registret över pedagogisk personal. Eftersom det endast går att matcha undervisningsämnen som samlas in som enstaka ämnen med ämnesbehörigheter i lärarlegitimationsregistret, är det endast möjligt att redovisa andelen behöriga lärare i de ämnen som samlas in som enstaka ämnen.

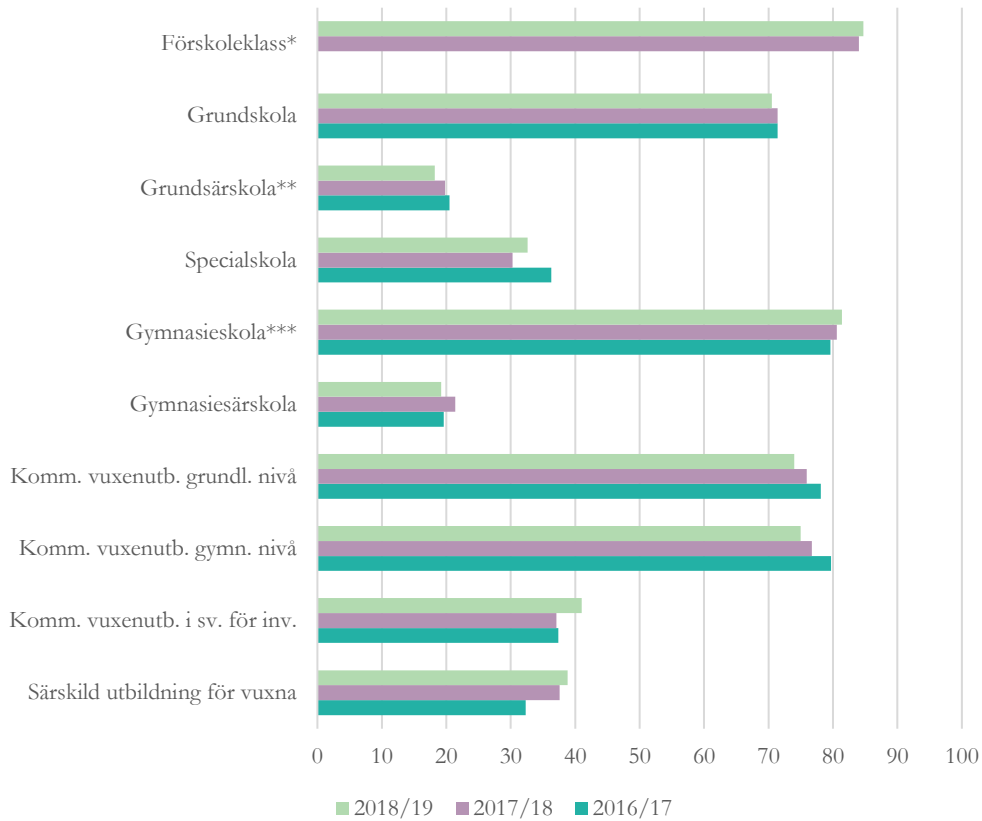
² Med lärare som har pedagogisk högskoleexamen avses lärare som har lärarexamen, förskollärarexamen eller fritidspedagogexamen och som fått examensbevis utfärdad. I statistiken över lärarnas pedagogiska högskoleexamen läsåret 2018/19 ingår alla lärare som har tagit ut sin examen senast den 30 juni 2018. Med dessa har personer, som tidigare förklarats behöriga till statligt reglerade lärartjänster eller som har haft förordnande som behörig lärare, likställts.

³ För lärare/förskollärare som undervisar i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna har övergångsperioden när det gäller krav på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning och besluta om betyg i skolväsendet förlängts till den 30 juni 2021.

för vuxna, inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt inom gymnasieskolan.

Sedan läsåret 2017/18 redovisas två mått för gymnasieskolan, exklusive och inklusive lärare för introduktionsprogrammen. Andelen lärare med legitimation, exklusive lärare för introduktionsprogrammen, fortsätter att öka från 80,6 procent läsåret 2017/18 till 81,4 procent läsåret 2018/19. Andelen lärare med legitimation, inklusive lärare för introduktionsprogrammen, redovisas för andra året i rad. Jämfört med föregående läsår har även denna andel ökat från 76,8 procent läsåret 2017/18 till 78,5 procent läsåret 2018/19. I diagram 2 visas för gymnasieskolan måttet exklusive lärare för introduktionsprogrammen eftersom det måttet även är jämförbart över en längre tid.

Inom den kommunala vuxenutbildningen på såväl grundläggande som gymnasial nivå har andelen lärare med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne successivt minskat sedan ett par läsår tillbaka. Andelen lärare inom grundskolan med legitimation låg på samma nivå under läsåren 2016/17 och 2017/18, 71,4 procent, men har under det senaste läsåret minskat med närmare en procentenhet till 70,5 procent.

Diagram 2. Andel tjänstgörande lärare (omräknat till heltidstjänster) med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne per skolform läsåren 2016/17–2018/19

* Uppgifterna för förskoleklassen är enbart jämförbara för de två senaste läsåren.

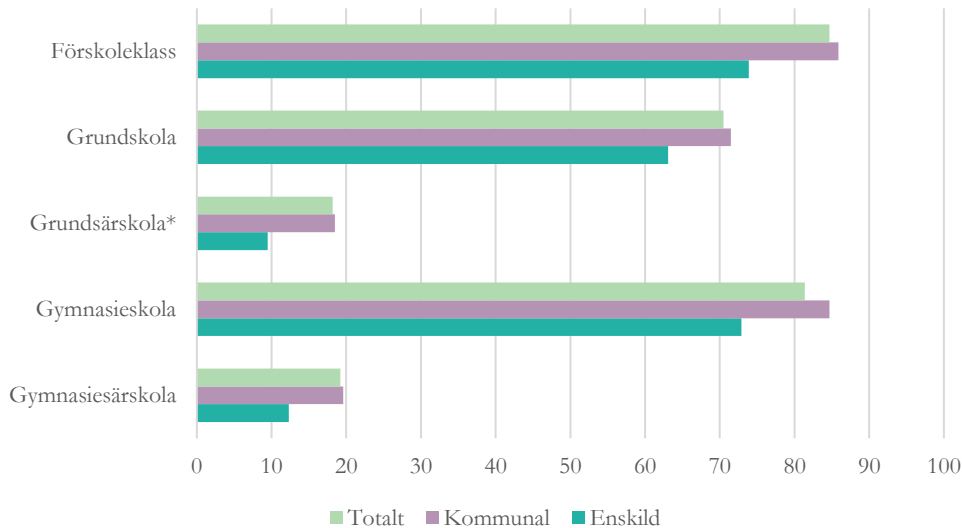
** 2021-07-01: Uppgiften om andel lärare med lärarlegitimation med behörighet för grundsärskolan läsåren 2016/17–2018/19 är korrigerad med anledning av ett bearbetningsfel i samband med framtagningen av statistiken.

*** Exklusive lärare på introduktionsprogram.

Lärare med behörighet per huvudmannatyp

Generellt sett är behörigheten högre bland lärare med kommunal huvudman än bland lärare med enskild huvudman. Skillnaden i behörighet är störst i förskoleklassen och inom gymnasieskolan, där andelen lärare med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne är 12 procentenheter lägre bland lärare med enskild huvudman än bland lärare med kommunal huvudman.

Diagram 3. Andel tjänstgörande lärare (omräknat till heltidstjänster) med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne per skolform och huvudmannatyp läsåret 2018/19

*2021-07-01: Uppgiften om andel lärare med lärarlegitimation med behörighet för grundsärskolan är korrigerad med anledning av ett bearbetningsfel i samband med framtagningen av statistiken.

Inom grundskolan är andelen lärare med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne cirka 8 procentenheter högre bland lärare med kommunal huvudman än bland lärare med enskild huvudman läsåret 2018/19. Under de senaste åren har dock skillnaden successivt minskat. Läsåret 2015/16 låg skillnaden på knappt 12 procentenheter. En bidragande orsak till att skillnaden nu är mindre är att andelen behöriga lärare i grundskolan med kommunal huvudman har minskat under de senaste åren, medan andelen behöriga lärare med enskild huvudman samtidigt har ökat något.

Inom gymnasieskolan har skillnaden i behörigheten bland lärare med kommunal huvudman och lärare med enskild huvudman ökat över tid, från närmare 8 procentenheter läsåret 2015/16 till 12 procentenheter läsåret 2018/19. Att skillnaden har ökat beror framförallt på att andelen behöriga lärare i gymnasieskolan med kommunal huvudman har ökat, samtidigt som andelen behöriga lärare med enskild huvudman till viss del har minskat.

Tabell 1. Andel lärare med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne, per huvudman och läsår

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Grundskola Totalt	72,7	71,4	71,4	70,5
Kommunal	74,1	72,6	72,4	71,5
Enskild	62,5	62,3	63,4	63,1
Gymnasieskola Totalt*	79,1	79,6	80,6	81,4
Kommunal	81,1	81,5	83,7	84,7
Enskild	73,5	73,8	72,6	72,9

* Exklusive lärare på introduktionsprogram.

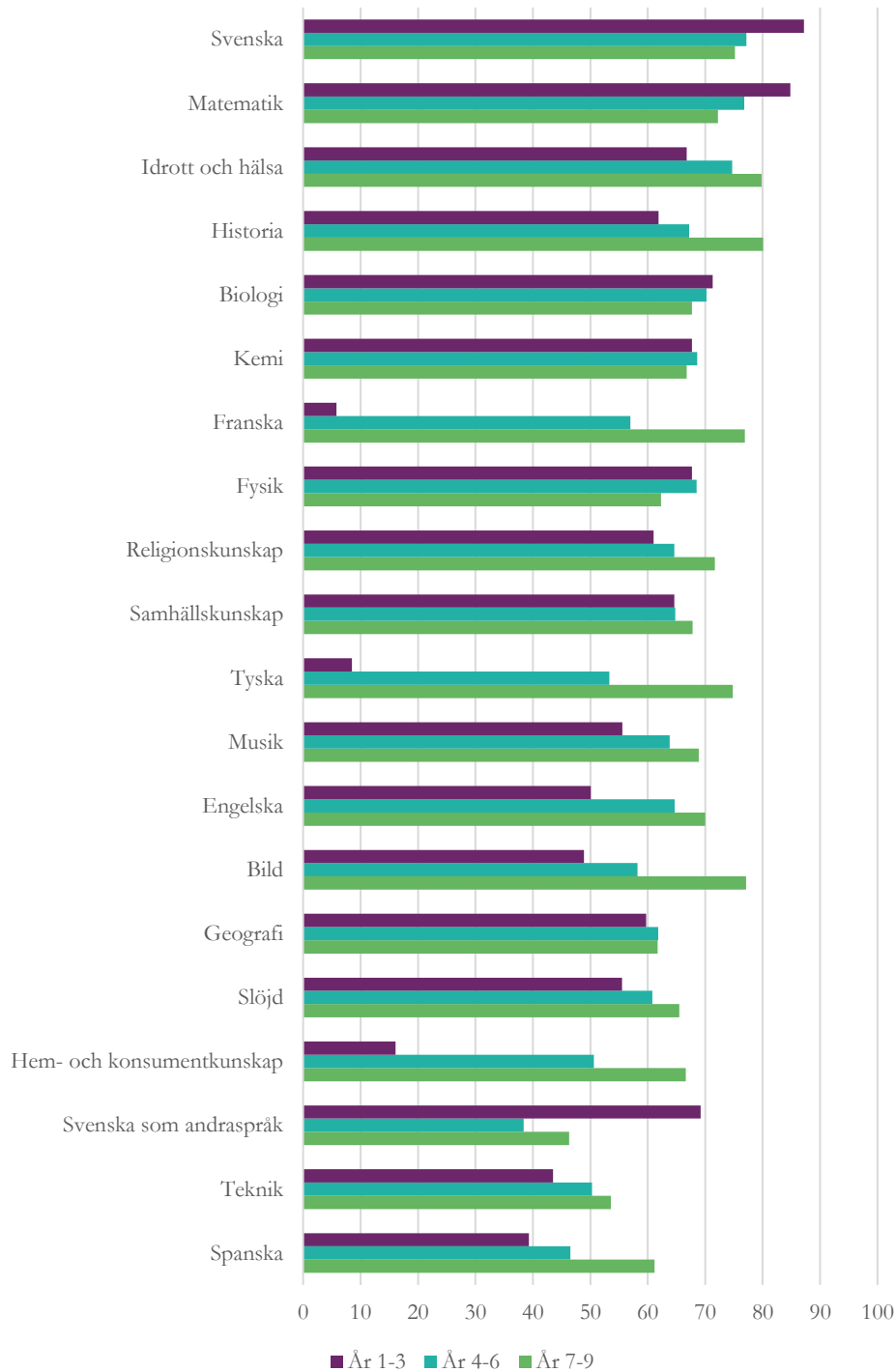
Lärare med behörighet per ämne i grundskolan

I grundskolan är behörigheten generellt högre bland lärare som undervisar i de lägre årskurserna jämfört med lärare som undervisar i de högre årskurserna. Mellan olika ämnen och årskurskombinationer skiljer sig dock andelen behöriga lärare tydligt åt.

I diagram 4 redovisas andelen behöriga lärare per undervisningsämne och årskurskombination sorterat i fallande ordning efter de ämnen som har högst andel behöriga lärare. Svenska, matematik samt idrott och hälsa är de tre ämnen som har den genomsnittligt högsta andelen behöriga lärare i grundskolan. Den lägsta genomsnittliga andelen lärare med behörighet finns i spanska, teknik och svenska som andraspråk.

Överlag har andelen lärare i grundskolan med legitimation med behörighet i minst ett undervisningsämne minskat något jämfört med 2017/18. Inom ämnena svenska som andraspråk och teknik är andelen lärare med behörighet på ungefär samma nivå som föregående läsår. I alla övriga ämnen har utvecklingen varit negativ. Den största minskningen av andelen lärare med behörighet har skett i tyska följt av spanska och samhällskunskap.

Diagram 4. Andel tjänstgörande lärare (omräknat till heltidstjänster) med behörighet per undervisningsämne och årskurskombination i grundskolan läsåret 2018/19

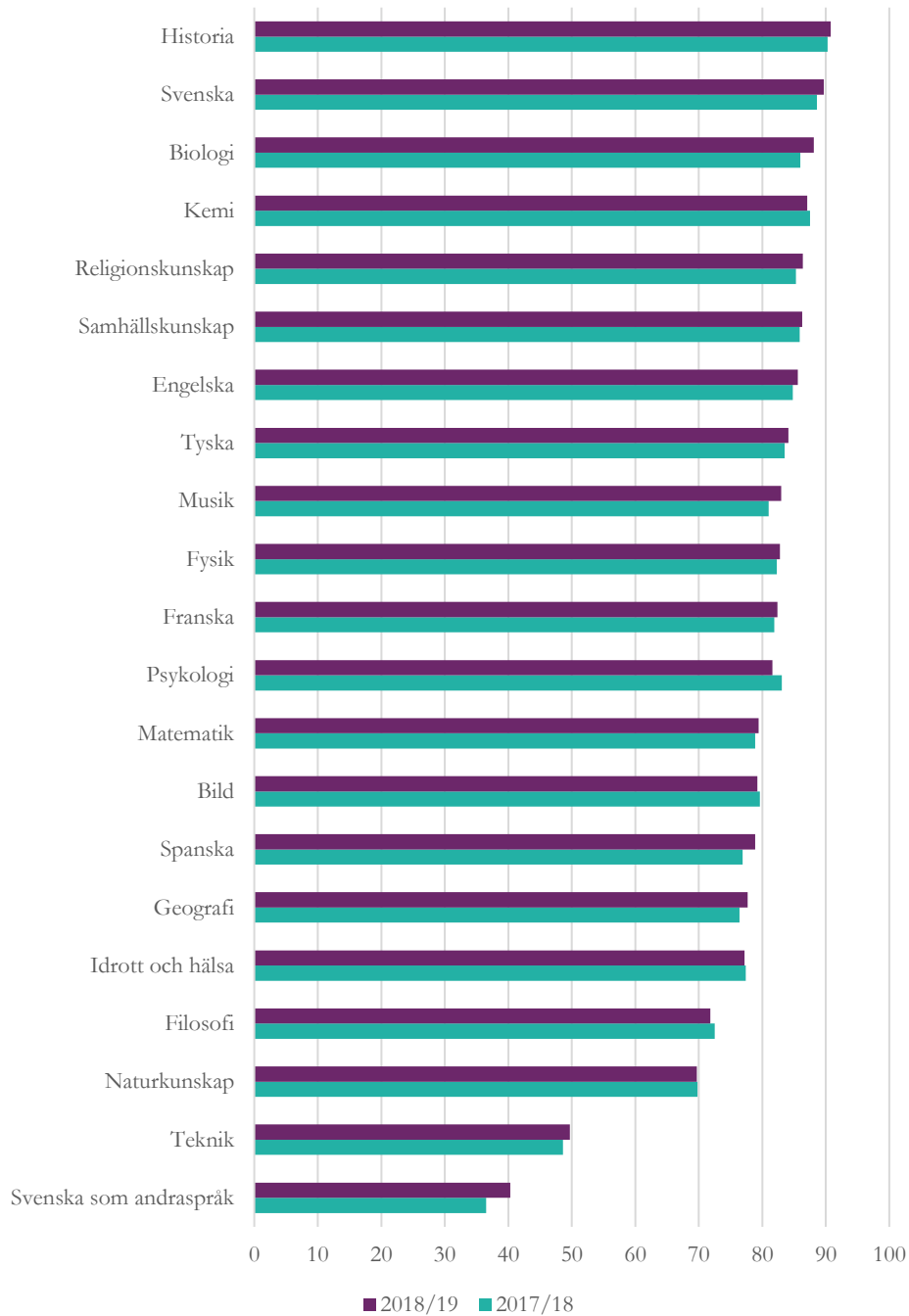

Lärare med behörighet per ämne i gymnasieskolan

Andelen lärare i gymnasieskolan med ämnesbehörighet skiljer sig mellan olika ämnen. I historia, svenska, biologi, kemi, religionskunskap, samhällskunskap och engelska är över 85 procent av lärarna behöriga att undervisa i sina undervisningsämnen. De ämnen som har lägst andel behöriga lärare är svenska som andraspråk och teknik. I dessa ämnen är 40 respektive 50 procent av lärarna behöriga. Andelen behöriga lärare i svenska som andraspråk har dock haft en tydlig positiv utveckling under senare år. Jämfört med föregående läsår har andelen behöriga lärare ökat mest i svenska som andraspråk, nästan 4 procentenheter. Jämfört med läsåret 2016/17 har andelen behöriga lärare i svenska som andraspråk ökat med 7 procentenheter.

För majoriteten av undervisningsämnena har andelen behöriga lärare utvecklats i en positiv riktning sedan läsåret 2017/18, där biologi, spanska och musik utmärker sig lite mer med en ökning på cirka 2 procentenheter. Den största minskningen av andelen lärare med behörighet har skett i psykologi, omkring 1,5 procentenheter. Andra ämnen med viss negativ utveckling mot föregående år är filosofi, kemi, bild, idrott och hälsa samt naturkunskap.

Diagram 5. Andel tjänstgörande lärare (omräknat till heltidstjänster) med behörighet per undervisningsämne i gymnasieskolan läsåren 2018/19–2017/18

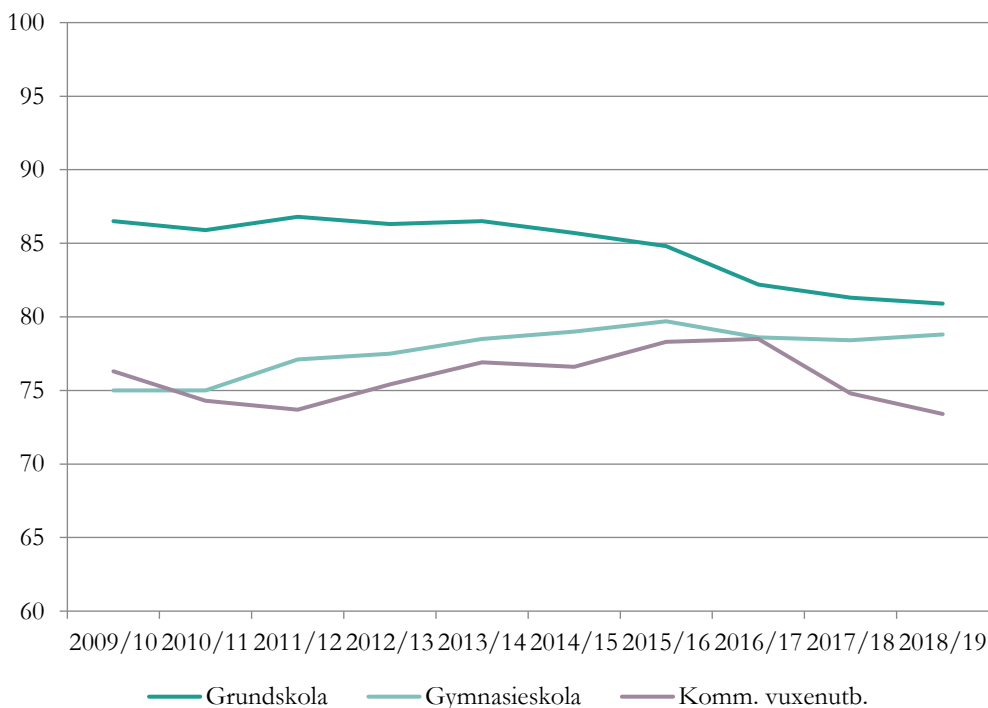

Lärare med pedagogisk högskoleexamen

Även läsåret 2018/19 är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen högst inom särskild utbildning för vuxna och förskoleklassen, där nästan nio av tio lärare har en pedagogisk högskoleexamen. I grundskolan, som är den skolform som har flest lärare, är motsvarande andel 81 procent. I den näst största skolformen sett till antal lärare, gymnasieskolan, har 79 procent en pedagogisk högskoleexamen.

Med 72 procent har den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare fortsatt lägst andel lärare med pedagogisk högskoleexamen. Sedan föregående läsår har dock andelen ökat med 1,5 procentenheter. Jämfört med 2017/18 har andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen ökat mest inom specialskolan, från 76 till 78 procent. Den största minskningen av andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har skett inom kommunal vuxenutbildning och gymnasiesärskolan, där andelen lärare med en pedagogisk högskoleexamen har minskat med omkring 1,5 procentenheter.

Diagram 6. Andel lärare (omräknat till heltidstjänster¹) med pedagogisk högskoleexamen per skolform läsåren 2009/10–2018/19

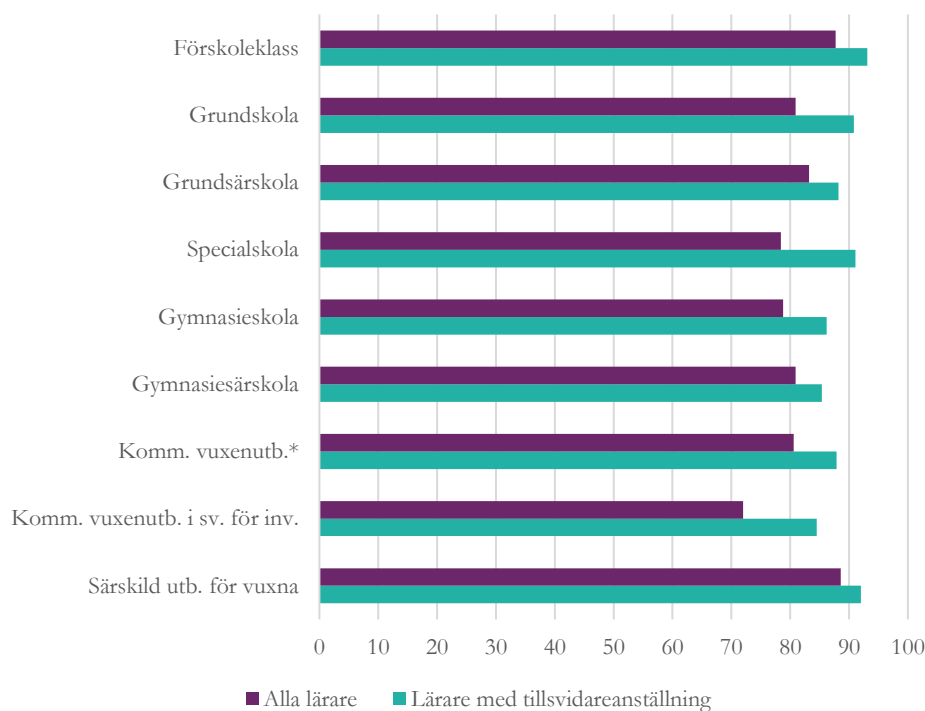

Notera den brutna y-axeln.

I linje med att endast lärare som har en legitimation – vilket i sin tur förutsätter en pedagogisk högskoleexamen – kan få en tillsvidareanställning, är andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen högre bland de tillsvidareanställda lärarna i samtliga skolformer. Andelen tillsvidareanställda lärare som har en pedagogisk högskoleexamen varierar mellan skolformerna. I förskoleklassen och särskild

utbildning för vuxna har 93 respektive 92 procent av dessa lärare en pedagogisk högskoleexamen, medan motsvarande andel i gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare är cirka 85 procent. Att inte alla tillsvidareanställda lärare har en pedagogisk högskoleexamen kan exempelvis bero på att de har anställts innan legitimationskravet för anställning infördes eller att de undervisar i ämnen eller vid skolenheter som är undantagna legitimationskravet.⁴

Diagram 7. Andel lärare (omräknat till heltidstjänster) respektive andel lärare med tillsvidareanställning (omräknat till heltidstjänster) med pedagogisk högskoleexamen per skolform läsåret 2018/19

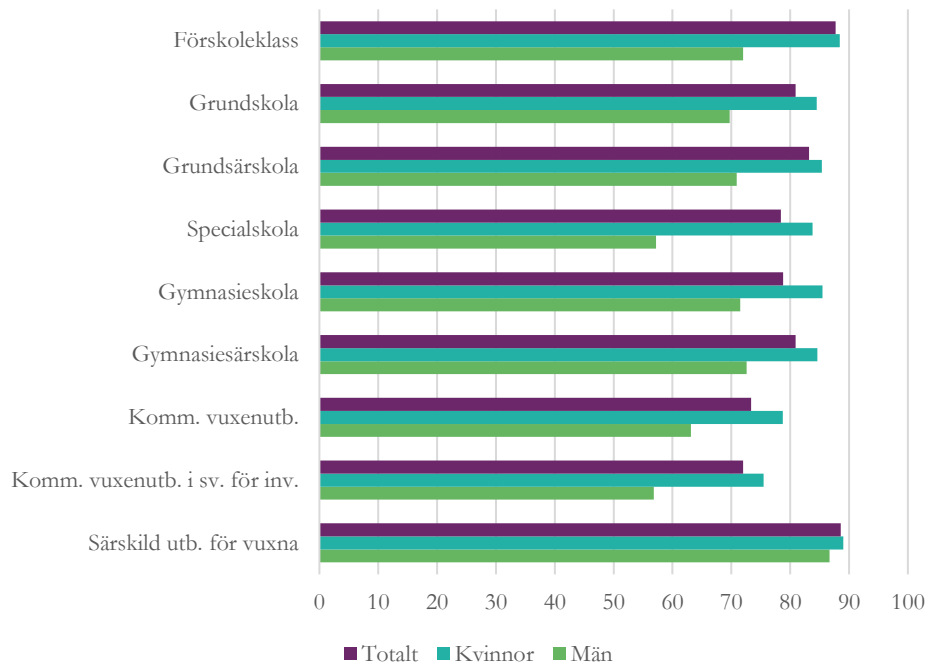
*Uppgifter för kommunal vuxenutbildning avser endast lärare i utbildning i kommunens egen regi.

Överlag har en större andel av de kvinnliga lärarna en pedagogisk högskoleexamen jämfört med de manliga lärarna. Störst skillnad är det inom specialskolan där närmare 84 procent av de kvinnliga lärarna har en pedagogisk högskoleexamen jämfört med 57 procent av männen. Skillnaderna mellan kvinnliga och manliga lärare när det gäller andelen som har en pedagogisk högskoleexamen är även stora i förskoleklassen och inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare,

⁴ Lärare i modersmål och yrkesämnen eller lärare vid skolenheter som bedriver annan undervisning på engelska än språkundervisning samt lärare i Waldorfskolor.

16 respektive 19 procentenheter. I särskild utbildning för vuxna är skillnaden när det gäller andelen kvinnliga respektive manliga lärare med pedagogisk högskoleexamen minst, 2 procentenheter.

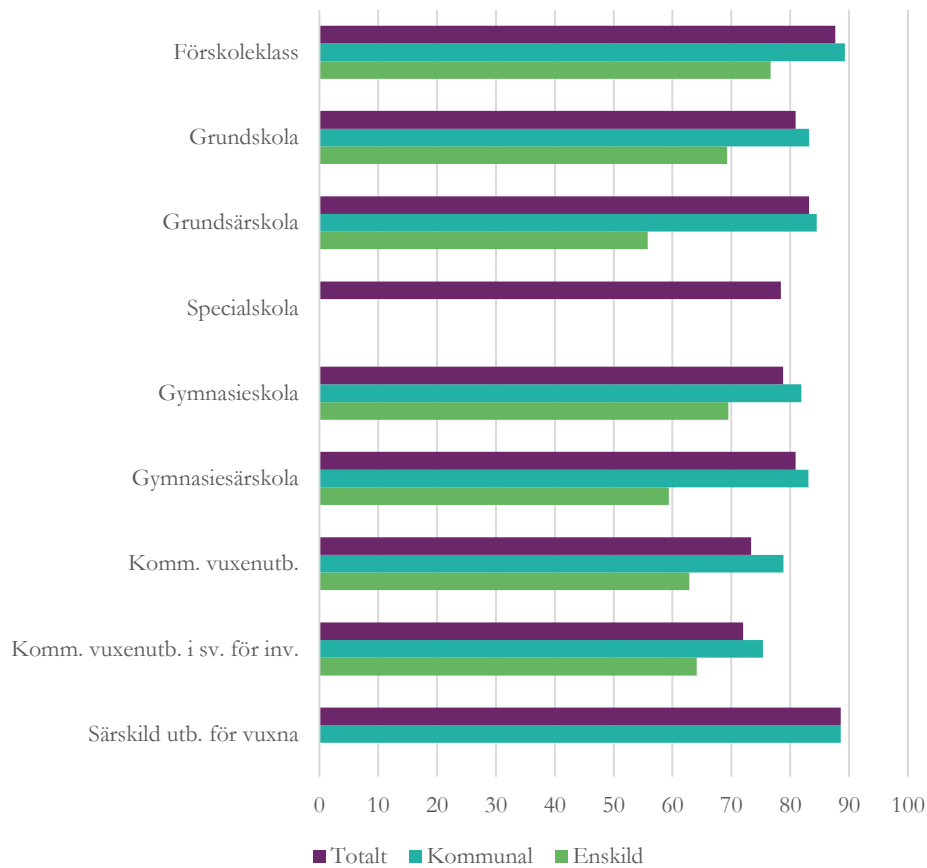
Diagram 8. Andel lärare (omräknat till heltidstjänster¹) med pedagogisk högskoleexamen per skolform och kön läsåret 2018/19

Not: Uppgifterna avser heltidstjänster förutom uppgifterna för kommunal vuxenutbildning som avser tjänstgörande lärare.

Inom skolformerna skiljer sig andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen även mellan olika typer av huvudmän. I alla skolformer har en större andel av lärarna med kommunal huvudman en pedagogisk högskoleexamen än lärarna med enskild huvudman. Skillnaderna mellan olika huvudmannatyper är störst inom grund- och gymnasiesärskolan samt inom kommunal vuxenutbildning.

Diagram 9. Andel lärare (omräknat till heltidstjänster¹) med pedagogisk högskoleexamen per skolform och huvudmannatyp läsåret 2018/19

Not: Uppgifterna avser heltidstjänster förutom uppgifterna för kommunal vuxenutbildning som avser tjänstgörande lärare.

Lärarnas genomsnittliga verksamma år i yrket

Lärarnas genomsnittliga antal verksamma år i yrket varierar mellan skolformerna.⁵ Lägst genomsnittligt antal år, 8,3 år, i yrket har lärarna i förskoleklass. De mest erfarna lärarna verkar inom särskild utbildning för vuxna, där lärarna i genomsnitt har varit verksamma 16,3 år i yrket. Jämfört med föregående läsår har den största

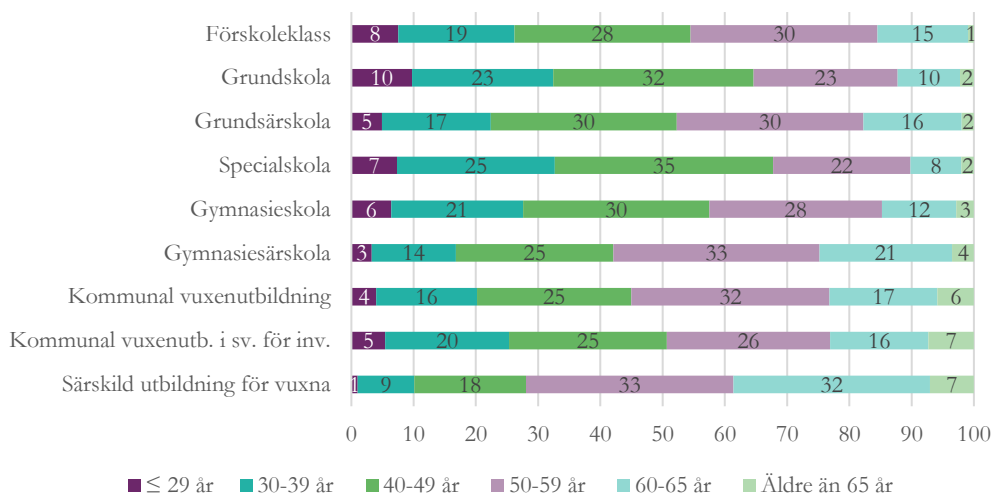
⁵ Den tidigaste tillgängliga årgången av registret över pedagogisk personal är 1978. Uppgifterna avser därför genomsnittligt antal år som lärare respektive rektorer under perioden 1978–2018. Eftersom det finns lärare som har varit verksamma innan detta år är måttet att betrakta som något underskattat. De olika skolformerna har dessutom samlats in olika länge i registret över pedagogisk personal, vilket kan påverka medelvärdet. Utbildning i svenska för invandrare och förskoleklass är de skolformer som har samlats in kortast tid, från 1994 respektive 1999.

förändringen dock skett inom just särskild utbildning för vuxna, där lärarnas genomsnittliga antal verksamma år i yrket har sjunkit med 0,7 år.

Lärarnas åldersfördelning

Två av tre lärare i grundskolan och specialsolan är yngre än 50 år, medan lärarna inom särskild utbildning för vuxna har en betydligt högre genomsnittsålder. Inom den skolformen är närmare tre av fyra lärare 50 år eller äldre. Över 5 procent av de tjänstgörande lärarna inom vuxenutbildningen är äldre än 65 år.

Diagram 11. Åldersfördelning för tjänstgörande lärare per skolform läsåret 2018/19

Skillnader mellan kommunala och fristående skolor

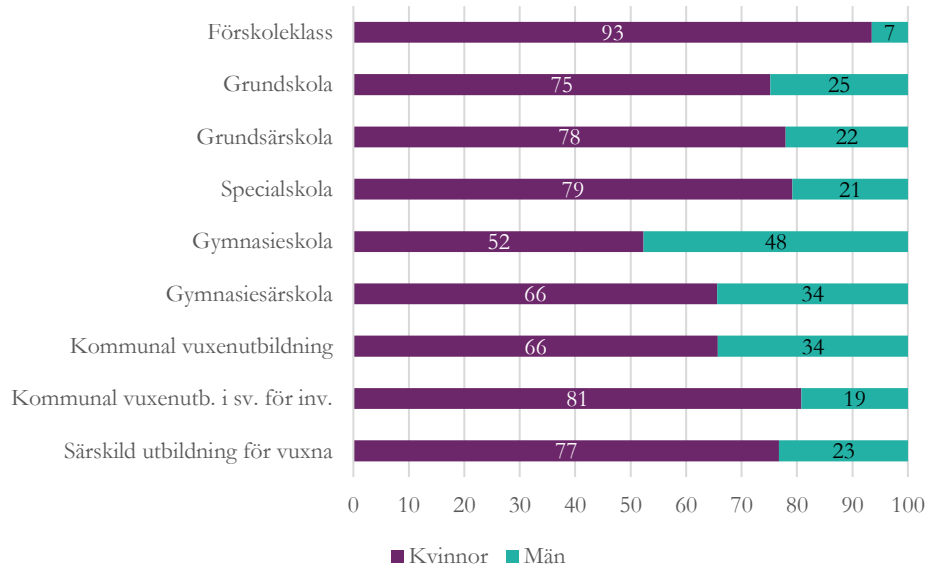
Lärarnas åldersfördelning skiljer sig mellan kommunala och fristående skolor. Bland lärarna i kommunala grundskolor är tre av tio yngre än 40 år mot fyra av tio lärare i fristående grundskolor. Andelen lärare som är 50 år eller äldre är större inom de kommunala skolorna, närmare fyra av tio, jämfört med de fristående skolorna där närmare tre av tio lärare är 50 år eller äldre.

I gymnasieskolan är drygt två av tio lärare i skolor med kommunal huvudman yngre än 40 år medan närmare fem av tio är 50 år eller äldre. Skolor med enskild huvudman har en annan åldersstruktur. Bland lärarna i dessa skolor är fyra av tio yngre än 40 år och tre av tio 50 år eller äldre.

Lärarnas könsfördelning

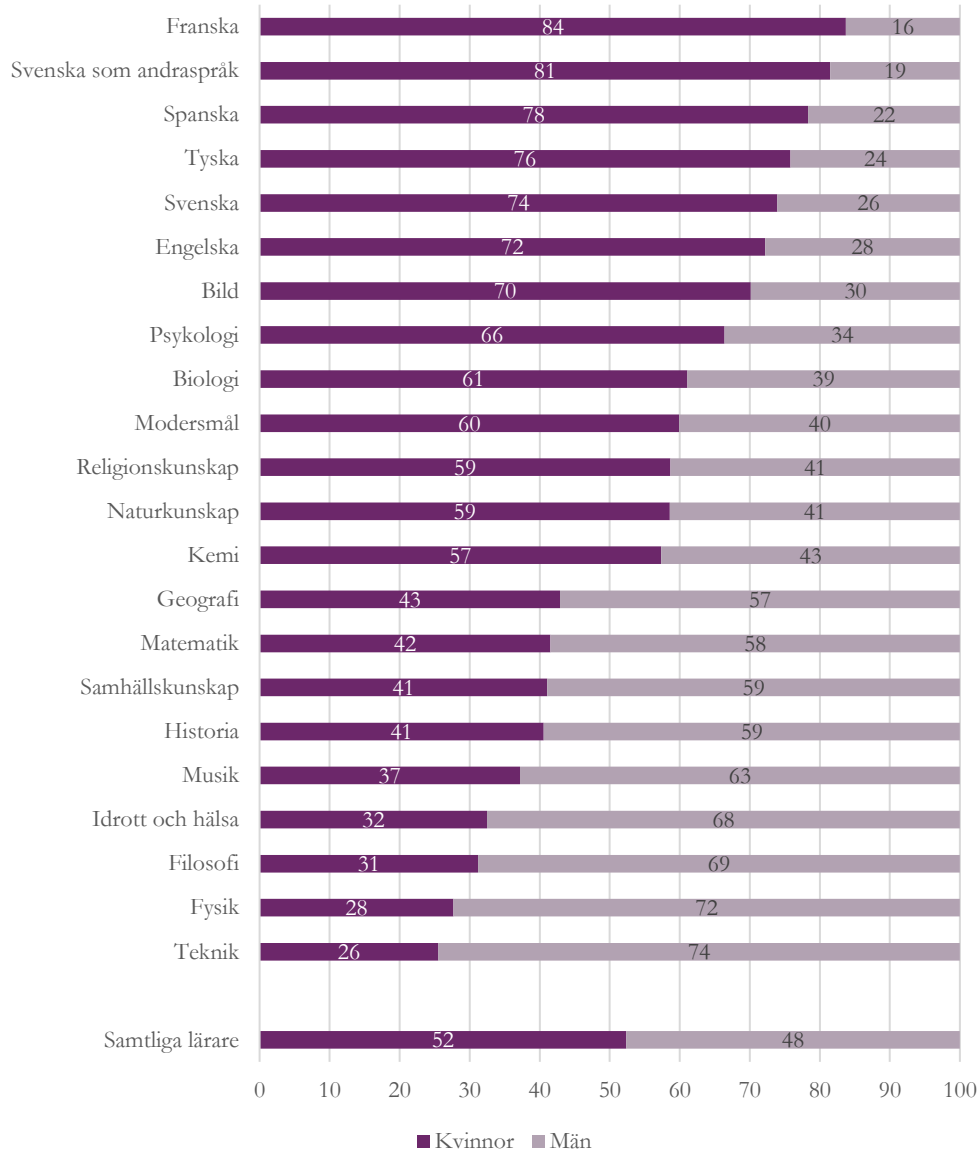
Kvinnorna är i majoritet bland lärarna i samtliga skolformer med undantag för gymnasieskolan, där könsfördelningen bland lärarna totalt sett är jämn. Andelen kvinnliga lärare tenderar att vara större ju yngre barn som skolformerna riktar sig mot. I förskoleklassen är 93 procent av lärarna kvinnor, medan motsvarande andel bland lärarna i gymnasieskolan är 52 procent.

Diagram 12. Könsfördelning tjänstgörande lärare per skolform läsåret 2018/19

Inom de olika skolformerna skiljer sig lärarnas könsfördelning mellan olika undervisningsämnen. I gymnasieskolan, där lärarnas könsfördelning totalt sett är jämn, är skillnaderna mellan ämnena stora. I de 21 ämnena som är gemensamma för de flesta programmen i gymnasieskolan⁶ är kvinnorna i majoritet i språkämnen, bild och psykologi, medan manliga lärare dominerar i teknik, fysik, filosofi, idrott och hälsa samt musik.

⁶ Bild, biologi, engelska, filosofi, franska, fysik, geografi, historia, idrott och hälsa, kemi, matematik, musik, naturkunskap, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap, spanska, svenska, svenska som andraspråk, teknik och tyska.

Diagram 13. Könsfördelning tjänstgörande lärare i gymnasieskolan per ämne läsåret 2018/19

Modersmåslärare

Läsåret 2018/19 tjänstgör knappt 6 200 personer som modersmåslärare inom skola och vuxenutbildning. Med en genomsnittlig tjänstgöringsgrad på 55 procent motsvarar det knappt 3 400 heltidstjänster. Jämfört med föregående läsår är det nu nästan 300 fler personer som tjänstgör som modersmåslärare. Däremot är den genomsnittliga tjänstgöringsgraden i år något lägre vilket gör att antalet modersmåslärare, uttryckt i heltidstjänster, är på ungefär på samma nivå som läsåret 2017/18.

Omkring 55 procent av modersmållärarna har en tillsvidareanställning, vilket är en låg andel jämfört med andra personalkategorier. Två av tre modersmållärare är kvinnor och 96 procent är födda utomlands.

Vad gäller utbildningsbakgrund så har drygt 30 procent av modersmållärarna en pedagogisk högskoleexamen. Modersmållärare får dock anställas som lärare utan tidsbegränsning även om de inte har en lärarlegitimation, förutsatt att det saknas sökande som har legitimation samt att de har tillräcklig kompetens och bedöms vara lämpliga att bedriva undervisningen. Andelen modersmållärare som har en pedagogisk högskoleexamen skiljer sig mellan de olika modersmålen. I de tre modersmål som har flest modersmållärare – arabiska, persiska och somaliska – varierar andelen modersmållärare med pedagogisk högskoleexamen mellan 5 och 26 procent.

Modersmållärare i nationella minoritetsspråk

I de nationella minoritetsspråken undervisar 343 modersmållärare vilket motsvarar 198 heltidstjänster. De kvinnliga modersmållärarna är i tydlig majoritet i samtliga nationella minoritetsspråk förutom i romani chib där könsfördelningen är mer jämn. Till skillnad från övriga modersmållärare är en större andel av modersmållärarna i nationella minoritetsspråk födda i Sverige.

Andelen modersmållärare som har en pedagogisk högskoleexamen skiljer sig stort mellan de olika nationella minoritetsspråken. Bland modersmållärare som undervisar i finska, det minoritetsspråk med flest modersmållärare, har 60 procent en pedagogisk högskoleexamen medan motsvarande andel bland modersmållärarna i romani chib är 7 procent.

Speciallärare och specialpedagoger

Läsåret 2018/19 finns cirka 6 400 speciallärare och knappt 5 800 specialpedagoger i skolväsendet. Omräknat till heltidstjänster motsvarar det knappt 5 000 speciallärare och drygt 4 700 specialpedagoger. Jämfört med föregående läsår har antalet speciallärare ökat med 4 procent och antalet specialpedagoger med 2 procent. Majoriteten av speciallärarna och specialpedagogerna är kvinnor, cirka nio av tio. Medelåldern för såväl speciallärare som specialpedagoger är hög, 51 år, jämfört med andra lärarkategorier. När det gäller utbildningsbakgrund så har 93 procent av speciallärarna och 96 procent av specialpedagogerna en pedagogisk högskoleexamen.

En stor del av speciallärarna och specialpedagogerna arbetar i grundskolan. Omräknat till heltidstjänster finns det motsvarande 3 900 speciallärare och drygt 3 400 specialpedagoger i grundskolan läsåret 2018/19. Jämfört med föregående läsår har antalet speciallärare ökat med 4 procent och antalet specialpedagoger med 2 procent.

I gymnasieskolan finns det fler specialpedagoger än speciallärare. Omräknat till heltidstjänster finns det motsvarande cirka 750 specialpedagoger och drygt 300

speciallärare. Antalet specialpedagoger har ökat med 3 procent sedan föregående läsår medan antalet speciallärare är oförändrat.

Annan pedagogisk personal

Till personalgruppen *annan pedagogisk personal* räknas i Skolverkets statistik den personal som har pedagogiska uppgifter och som arbetar med elevgrupper (fler än en elev). Det kan exempelvis vara lärarassistenter, elevassistenter, studiehandledare på modersmål, fritidspedagoger och fritidsledare.

Läsåret 2018/19 har drygt 52 000 personer rapporterats som annan pedagogisk personal. Omräknat till heltidstjänster motsvarar det drygt 36 500 personer, vilket är en ökning med 4 procent jämfört med föregående läsår.

Lärarassistenter

Från och med läsåret 2017/18 samlas uppgifter om lärarassistenter in som en egen personalkategori. Drygt 3 000 personer har en tjänst som lärarassistent läsåret 2018/19. Omräknat till heltidstjänster motsvarar det knappt 2 100 personer. Jämfört med föregående läsår har antalet lärarassistenter ökat med 335 heltidstjänster, vilket motsvarar en ökning på nästan 20 procent.

Knappt två av tre lärarassistenter är kvinnor. Drygt hälften av lärarassistenterna har en tillsvidareanställning. Andelen lärarassistenter som har en pedagogisk högskoleexamen är låg, 8 procent, i jämförelse med andra personalkategorier i skolväsendet. Det finns dock inga formella utbildnings- eller kompetenskrav för denna yrkesroll, utan det är upp till respektive rektor att avgöra vilken kompetens som krävs för att få anställning som lärarassistent.

Studiehandledare på modersmål

Läsåret 2018/19 tjänstgör knappt 4 500 personer som studiehandledare på modersmål inom skola och vuxenutbildning. Omräknat till heltidstjänster motsvarar det drygt 2 400 personer. Det innebär en viss minskning jämfört med läsåret 2017/18, då antalet studiehandledare omräknat till heltidstjänster var cirka 2 500. Arabiska, persiska och somaliska är de modersmål där det finns flest studiehandledare. Drygt hälften av studiehandledarna har en tillsvidareanställning, vilket är en låg andel jämfört med andra personalkategorier. Tre av fem studiehandledare är kvinnor och 98 procent är födda utomlands.

När det gäller utbildningsbakgrund så har knappt en av fem studiehandledare en pedagogisk högskoleexamen. Det finns dock inte några krav angivna i skollagen eller i någon förordning när det gäller vilken utbildning eller kompetens en studiehandledare ska ha.

Rektorer

Läsåret 2018/19 finns det knappt 5 800 rektorer i skolväsendet.⁷ Omräknat till heltidstjänster motsvarar det drygt 5 300 rektorer. Omräknat till heltidstjänster finns det motsvarande drygt 3 600 rektorer i grundskolan och knappt 1 100 rektorer i gymnasieskolan.

Två av tre rektorer i skola och vuxenutbildning är kvinnor. Könsfördelningen bland rektorerna varierar dock mellan skolformerna. Inom grundskolan är knappt sju av tio rektorer kvinnor. Könsfördelningen bland gymnasieskolans rektorer är däremot jämn. Andelen kvinnor är 54 procent och andelen män är 46 procent.

Av alla rektorer har 86 procent en pedagogisk högskoleexamen. Rektorer ska enligt skollagen ha en pedagogisk insikt. Denna pedagogiska insikt ska de ha skaffat sig genom både utbildning och erfarenhet.⁸ Det finns inget krav på att utbildningen och erfarenheten är inriktad mot den skolform eller de årskurser som rektorn eller förskolechefen ansvarar för, men Skolinspektionen kräver däremot att utbildningen är på högskolenivå.⁹ Det går inte att säga med säkerhet att rektorerna som saknar en lärarutbildning inte uppfyller kravet på pedagogisk insikt genom utbildning.

I genomsnitt ansvarar en rektor i grundskolan för 26 lärare medan rektorer i gymnasieskolan i genomsnitt ansvarar för något fler, cirka 30 lärare.

För 5 procent av rektorerna i grundskolan ingår undervisning i tjänsten. Motsvarande andel bland rektorerna i gymnasieskolan är 6 procent.

⁷ Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. I årets insamling av pedagogisk personal har det förtydligats att enbart en rektor per skolenhet får inrapporteras. Uppgifter om förskolechefer samlas in i insamlingen *Förskola och annan pedagogisk verksamhet* och ingår inte i detta PM

⁸ 2 kap. 11 § skollagen (2010:800).

⁹ Skolinspektionen 2014. *Bedömnings-PM: Pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet – behörighetskrav för rektorer och förskolechefer.*

Tabell 2. Genomsnittligt antal år i yrket för verksamma lärare och rektorer, per skolform läsåret 2018/19

	Rektorer	Lärare
Förskoleklass	.	8,3
Grundskolan	7,0	11,8
Gymnasieskolan	7,0	12,7
Grundsärskolan	7,2	12,0
Gymnasiesärskolan	7,5	14,2
Kommunal vuxenutbildning	6,4	11,9
Särskild utbildning för vuxna	6,6	16,3
Svenska för invandrare	6,4	11,5
Specialskolan	9,1	12,2

Rektorernas genomsnittliga antal verksamma år i yrket varierar inte lika mycket mellan skolformerna som det gör bland lärarna. Specialskolans rektorer har högst genomsnittligt antal år i yrket, 9,1 år, och rektorer inom kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare lägst antal år i yrket, 6,4 år.

Studie- och yrkesvägledare

Lsåret 2018/19 är antalet studie- och yrkesvägledare i skolväsendet knappt 2 600 vilket motsvarar drygt 1 900 heltidstjänster. Totalt har antalet studie- och yrkesvägledare ökat med 1,5 procent jämfört med föregående läsår.

Inom gymnasieskolan är det något fler som har en tjänst som studie- och yrkesvägledare jämfört med i grundskolan. Omräknat till heltidstjänster har knappt 750 personer i gymnasieskolan en tjänst som studie- och yrkesvägledare jämfört med motsvarande drygt 700 personer i grundskolan. Jämfört med läsåret 2017/18 har dock antalet studie- och yrkesvägledare procentuellt sett ökat mer inom grundskolan, 5 procent, än inom gymnasieskolan, 1 procent.

Bland samtliga studie- och yrkesvägledare i skolväsendet är det en något högre andel som har en studie- och yrkesvägledarutbildning i år jämfört med förra läsåret, knappt 67 procent jämfört med 63 procent. I grund- och gymnasieskolan har andelen studie- och yrkesvägledare som har en studie- och yrkesvägledarutbildning ökat med 4 respektive 2 procentenheter till 70 respektive 80 procent.

Statistikredovisningen på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade från så hittar du dem på Skolverkets webbplats under www.skolverket.se/skolutveckling/statistik

› Sök statistik › Sveriges officiella statistik › [skolform] › [statistikområde]
› [läsåår, termin, år] › [Tabell XX].

På Skolverkets webbplats redovisas resultaten för riket, län-, kommun-, huvudman- och skolenhetsnivå.